

Mini hidroelektrane nisu isplative za državu, nego isključivo za investitora. Tako su investitori na području Janjskih otoka zaslijepljeni količinom vodene snage koja može da im donese veliki profit.

Ekspanzija mini hidroelektrana u Bosni i Hercegovini prisutna je godinama. Prema nekim podacima u planu je izgradnja još nekoliko stotina mHE. Za male hidroelektrane se smatra da nemaju velik štetan uticaj na životnu sredinu, međutim, veliki broj ekologa se ne slaže sa ovim. Njihov stav je da male hidroelektrane predstavljaju proporcionalno istu prijetnju za male rijeke kao velike hidroelektrane za velike rijeke. Da napomenemo da su nekada i velike hidroelektrane smatrane obnovljivim izvorima energije, sve do prije nekoliko godina kada su stručnjaci uočili negativni uticaj velikih brana na životnu sredinu, te se više ne tretiraju kao takve.

U Bosni i Hercegovini više je problema kada je u pitanju izgradnja mHE; lični profit, nedefinisane nadležnosti, nedovoljno i nestručno praćenje protoka (višegodišnje praćenje protoka posebno je bitno zbog održivosti biološkog minimuma, naročito u ljetnom periodu). Izgradnja mini hidrocentrala u BiH je postala kao privatni biznis dostupan skoro svakom. Tako za mini hidrocentrale snage do 250 kW nije potrebna koncesija, potrebno je samo da investitor ima riješene imovinsko pravne odnose, znači da je vlasnik zemljišta na kome gradi, te da dobije sve potrebne dozvole.

Ovaj primjer je očit na prostoru Janjskih otoka gdje je pitanje oko izgradnje mHE opet aktuelno. Skoro svako ko ima privatni posjed na pomenutom području, ima u planu da gradi mHE.

Projekti izgradnje mHE se ne bi smjeli realizovati na mjestima visoke prirodne vrijednosti koja su, ili tek trebaju da budu pod zaštitom države. Rijeke Pliva i Janj sa kanjonom rijeke Janj i Janjskim otokama su prema Prostornom planu RS predviđeni kao zaštićeni pejzaži Republike Srpske, a po najavama vlasti kanjon rijeke Janj zajedno sa kanjonom rijeke Plive trebalo bi da uđe pod zaštitu UNESCO-a.

Bogatstva Janjske visoravni

Janjske otoke su jedinstveni prirodni fenomen, ispresijecan brojnim rukavcima, i broji nekoliko slapova i dva vodopada. Rijeka Janj, na mjestu Janjskih otoka, se razlila kroz šumu u mnogobroje potoke, brzake, male vodopade koji se nakon nekoliko kilometara spajaju. Zbog očuvanosti prirode i raznovrsnog staništa Janjske otoke su veoma bogate biljnim i životinjskim svijetom, na ovom prostoru se nalazi velik broj šuma, a rijeka je izuzetno bogata ribom.

Takođe, na području Janjskih otoka se nalazi jedan od najvećih diverziteta mahovine u BiH. Smatra se da broji preko četrdest vrsta ovih biljaka.

Još jedan od prirodnih bogatstava ove regije je prašuma Janj, koja je uz prašume Perućica i Lom jedna od najpoznatijih na prostoru Bosne i Hercegovine.

Na lokaciji Janjskih otoka održava se muzički festival Z. E. T. fest (Z.abave E.kologije i T.urizma ) koji je izuzetno atraktivan za razvoj turizma.

Mini hidroelektrane imaju, iako se tvrdi suprotno, određen uticaj na lokalnu floru i faunu. Jednom narušena priroda se teško može vratiti u prvobitno stanje. Iako su potrebe za električnom energijom velike to ne može biti izgovor za štetu koju izgradnja hidroelektrana povuče sa sobom. Ekolozi apeluju da je potrebno više ulagati u energetska efikasnost, koja može da donese ogromne uštede i smanji potrebu za novom energijom. Takođe, smatraju da bi otvaranje prostora za investiranje u stvarne obnovljive izvore, što se odnosi na sunčevu energiju i energiju vjetra, donijelo daleko veće koristi lokalnim zajednicama i državi u cjelini. Zbog važnosti ove problematike Centar za životnu sredinu je u saradnji sa LIR Evolution održao radionicu o ocjenjivanju strateških procjena uticaja na životnu sredinu. Kao primjer za vježbu je korišten Nacrt izvještaja o strateškoj procjeni na životnu sredinu koja je rađena za Nacrt zoning plana područja posebne namjene „Janjske otoke“ (po skraćenom postupku). Učesnici su posjetili Janjske otoke te na licu mjesta uočili prirodne vrijednosti koje će biti pod uticajem ovog prostorno-planskog dokumenta i njegove realizacije.

Mini hidroelektrane nisu isplative za državu, nego isključivo za investitora. Tako su investitori na području Janjskih otoka zaslijepljeni količinom vodene snage koja može da im donese veliki profit. Gubici koji nastaju uništavanjem rijeka jedino su vidljivi ekolozima i ekološkim aktivistima koji su trenutno jedina svjetla tačka u očuvanju prirode i upoznavanju javnosti o štetnosti masovne izgradnje mHE u Bosni i Hercegovini.

Ovakva prirodna područja u Evropi su rijetka i potrebno ih je staviti pod zaštitu te planirati njihovo održivo korištenje bez umanjivanja njihovih prirodnih vrijednosti. U Republici Hrvatskoj, Nacionalni park Plitvička jezera, ostvari najveći prihod od turizma od svih zaštićenih područja što je dokaz da je razvoj turizma moguć i nadasve donosi koristi široj lokalnoj i društvenoj zajednici od mHE.

Izvor: impulsportal